Wanneer leden van vrije kerken tot het inzicht geraken, dat de predikanten van de kerkelijke gemeenschappen, waartoe zij behooren, trachten het fundament waarop hunne kerk gebouwd is, te ondergraven, dan kunnen zij er toe komen, om weder heil te gaan zoeken in de Episcopaalsche kerk, waarin althans officieel de Westminstersche confessie geldt. Gelijk voornamelijk de miskenning van het ambt in de kerk des Heeren ongeveer 60 jaren geleden, de Ritualistische richting deed ontstaan, zoo kunnen er ook in dezen tijd, wanneer het volk in zijn voorgangers niet meer gezanten van Christuswege kan zien, velen toe gebracht worden, om daar heil te zoeken, waar het ambt, helaas boven de mate door Gods woord aangegeven, in eere is.

Ach, mocht er in Engeland's vrije Kerken eene krachtige actie gezien worden om en in de leer en in de regeering der kerk weder te keeren, tot de door zoovelen prijsgegeven beginselen der reformatie!

Duitschland. Dr. Bodelschwing en Duitschland's Keizer.

Uit een Duitsche correspondentie vernamen wij dat de bekende philantroop Dr. Bodelschwing van Bielefeld, den moed gehad heeft om den Duitschen Keizer als een andere Nathan, te bestraffen over zijne houding in de Oostersche quaestie, die immers den Sultan van Turkije in het gevlei komt.

Dr. Stöcker is bij Z. M. in ongenade gevallen, omdat hij opkwam voor de vrijheid en zelfstandigheid der Evangelische kerk en het daarom noodig achtte, dat de Keizer afstand doen zou van het sumepiscopaat over de Pruissische landskerk, hoe zou het nu Bodelschwing gaan, die stouter stuk bestond? Dr. B. had zich reeds niet aangenaam gemaakt bij de kerkelijke en staatsoverheid, door zijn flink optreden tegen de ontkenningen van de theologische professoren te Bonn en zijn streven om tegenover het negatief onderwijs van genoemde hoogleeraren, dat van positief christelijke mannen te stellen. In de omgeving van Dr. Bodelschwing dacht men dan ook niet anders, dan dat zijne vrijmoedigheid tegenover den Keizer, terwijl deze door velen omringd was, de hooge ontevredenheid van zijne majesteit had gaande gemaakt.

Dit schijnt echter niet het geval geweest te zijn. Immers heeft de Duitsche keizer met zijn gemalin (16 Juni) een bezoek gebracht aan de Bielefeldsche philantropische stichtingen, waarvan Dr. Bodelschwing de directeur is. In deze stichtingen worden 3,500 idioten, lijders aan vallende ziekte, krankzinnigen, landloopers, enz. verzorgd. Zeer veel belang stelde de keizer in de landbouwkolonie, waar Bodelschwing de landloopers laat arbeiden.

Toen het keizerlijk echtpaar gekomen was bij de gestichten voor lijders aan vallende ziekten, werd door een koor van 10.000 personen, allen leden van Christelijke jongelings- en jongedochters-vereenigingen, begeleid door een orkest van 2000 leden, eveneens gevormd door leden van jongelings-vereenigingen van den omtrek, een koraal aangeheven, waarbij de dirigeerstok gevoerd werd door den predikant Kuhlo. Een half uur lang hoorde de keizer en de keizerin staande naar het reusachtig koor en orkest, dat onvergelijkelijk schoon moet geweest zijn.

De Keizer liet niet na om in zijn toespraak aan het bestuur van de stad te wijzen op de groote verdiensten van den predikant van Bielefeld.

Geen geringe voldoening voor Dr. Bodelschwing, die sedert een tweetal jaren bloot staat aan de aanvallen van moderne professoren en van ongeloovige geneesheeren, die hem beschuldigen van te gelooven aan tooverkunst, omdat hij gelooft aan de kracht van het gebed; dien in zijn strijd tegen de ontkenningen van de Bonner Theologische professoren, ten slotte het zwijgen is opgelegd door het bestuur der kerk.

Zal Dr. Bodelschwing daaruit moed putten om zijn strijd voor academisch onderwijs voor aanstaande dienaren der kerk, dat overeenstemt met de belijdenis der kerk, opnieuw te beginnen? Wij hopen het.

Eere aan Dr. Lahn te Stuttgart die het aangedurfd heeft om tegenover de afbrekende critiek die aan de academie in de mode is, de studeerende jongelingschap te Tubingen voordrachten te doen hooren die een dam opwierpen tegen de stroomen van ongeloof waarmede zij werden overdekt.

Zal hij dien arbeid voortzetten? Zal hij navolgers vinden?

— Predikant Berlin over Berlijnsche toestanden.

De predikant Berlin heeft den 10den Mei op de Kreissynode II, omtrent het familieleven te Berlijn mededeelingen gedaan, die bij de liberale burgerij aanstoot gegeven hebben. Men beweerde zelfs dat het kerkbestuur aan genoemden predikant heeft opgelegd, dat hij zijne woorden zou herroepen of althans de scherpte daaraan zou ontnemen, doch gansch ten onrechte. Wat heeft dan deze predikant gezegd, wat Franschen deed uitroepen, dat het in het moderne Babylon (Parijs) op het gebied der zeden niet zoo erg was, als in de hoofdstad van Pruisen? Hij sprak: »Het is ons tot blijdschap en verkwikking en wij willen het met dank aan God uitspreken, dat trots alle verwoestende machten van onzen tijd, een echt Christelijk familieleven, volstrekt niet tot de zeldzaamheden in onze gemeenten behoort . . . .

Maar tegenover deze gesinnen staat een veel grooter aantal, wier leven nog nauwelijks Christelijk kan genoemd worden." Bij de vraag welke ongunstige verschijnselen zich dan voordeden, wees pastor Berlin op de verachting van het zesde (bij ons het *zevende*) gebod en zeide: »Onkuischheid en ontuchtigheid is bij de jongelieden van beiderlei geslacht iets zoo natuurlijks, dat de eeretitel van »maagd" in hare ware beteekenis nauwelijks meer verstaan wordt; en waar dit nog het geval is, kan men wel de meening vinden, dat het te Berlijn zelfs niet meer mogelijk is »eene maagd" naar het altaar te geleiden."

De kerkeraad van de Hemelvaart-gemeente heeft zich met deze zaak bemoeid en aangetoond, dat het referaat van den predikant Berlin eer der Berlijnsche jongedochters tegen een brutalen aanval heeft verdedigd. De meening dat men te Berlijn geen maagd meer naar het altaar kan geleiden, heeft de Berlijnsche predikant als een uiting van lichtzinnigheid en onzedelijkheid veroordeeld. Daarom sprak het kerkbestuur het uit, dat het zich verplicht gevoelde om den predikant Berlin in deze zijn zedelijken steun te verleenen.

Gemengd Nieuws.

De hoogleeraar Dr. Julius Körtlin heeft in de »Theol. Studien und Kritiko" 1897 1e deel, aangetoond, dat het gebeente van den grooten hervormer Luther zich nog werkelijk in de slotkerk te Wittenberg bevindt. Reeds in 1894 had deze geleerde het vermoeden uitgesproken, dat het stoffelijk overblijfsel van den hervormer te Wittenberg te vinden was, en niet, gelijk velen meenden, in den Smalkaldischen oorlog was weggevoerd. Nu is hij in de gelegenheid geweest om mede te deelen, dat het graf van Luther reeds den 14en Februari 1892 geopend werd en dat daarin Luther's gebeente gevonden werd.

Kostbare bijbels. Den 29en Juni werd te Londen een auctie van zeldzame bijbels gehouden, afkomstig van lord Ashburnham — een 150 stuks werd onder de hamer gebracht. Tezamen brachten zij de kapitale som van *f* 120.000 op. Het merkwaardigste exemplaar was de zoogenaamde Magazijn- of Gutenberg-bijbel op perkament, de eerst-gedrukte uitgave van den Bijbel en het eerste boek dat met metalen letters gedrukt werd. Lord Ashburnham had het voor ± *f* 41.000 gekocht; het werd aan den heer Quaritsch verkocht voor *f* 48.000. Andere interessante bijbels waren de *Biblia Pauperum*, de *Biblia Latina*, de eerst-gedrukte Latijnsche bijbel in 1462, de eerste Engelsche bijbel-uitgave, een negende uitgave van den bijbel in de Duitsche taal, de eerste die te Neurenberg gedrukt werd, enz.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

EEN ZELDZAME BOSCHBEWONER.

III *(Slot)*.

Zeer snel vermenigvuldigen de oerossen volstrekt niet, en dat kan wel een reden zijn, dat ze bijna zijn uitgestorven. De jongen worden geboren tegen den zomertijd; de koe heeft nooit meer dan eens in de drie jaar een kalf; soms verloopt daarover nog meer tijd. De moeder kweekt het jonge dier eenige dagen lang op, in een stille afgezonderde plaats in de struiken. Doch dat duurt niet lang. Weldra kan het kalf loopen, en dan gaat het door het bosch overal met de moeder mee.

Nu kan 't gebeuren, dat op deze wandeltochten er eenig gevaar nadert, of iets waar de dieren voor vreezen. In dat geval legt het kalf den kop plat op den grond, steekt de ooren op, draait hen heen en weer, zet heel groote oogen op en neusgaten daaraan gelijk, en kijkt zeer benauwd naar den vijand. Zoo'n jonge oeros ziet er dan niet mooi uit; nu, een mensch in den nood zet ook geen lief gezicht.

't Is evenwel 't best om, als men een oerkalf in dien staat bespeurt, niet te blijven kijken tot zijn oogen en neusgaten weer gewoon worden, want licht kan het kalf den kijker ook voor een vijand aanzien. En dat is geen gekheid. Want de koe is er aanstonds bij, en bereidt zich snel tot den aanval, even moedig als haar jong bang is. Zoo ziet gij, hoe de Heere God ook dezen woesten dieren toch die liefde voor hun jongen heeft ingeschapen, welke noodig is, zullen ze blijven bestaan.

Bespeurt nu de koe, voor wat het kalf bang is, 't zij voor een mensch of een beest, dan rent zij met den kop gebogen er op los, en stoot er met de horens geweldig op in. Zulk een stoot werpt den sterkste tegen den grond, en menig wolf of beer heeft zijn kalf-liefde met den dood geboet, als de moeder hem letterlijk het vleesch van het lichaam doorreeg en afrukte.

Voor het kalf is het echter zeer gelukkig, dat het in zijn moeder zulk een trouwe beschermster heeft. Dit blijkt het best wanneer b. v. een kalf afdwaalt of als de moeder een ongeluk krijgt en dus niet meer voortkan. Dan wordt het jonge dier bijna zeker de buit van beren of wolven. Want al heeft de regeering, gelijk ik zei, verboden de oerossen te dooden, wolven en beren storen zich aan geen wetten en nemen wat van hun gading is. 't Blijkt echter ook hiernit, aan hoeveel gevaar het oerossengeslacht is blootgesteld.

Nemen de oerossen slechts langzaam in getal toe, de kalven zijn ook niet voorspoedig in 't groeien. 't Duurt zelfs zes of zeven jaar eer zij hun volle grootte en sterkte hebben bereikt. Daarna leven zij in den regel nog een goede twintig jaar. De oeros kan meer dan dertig jaar oud worden. In een woud als dat van Bialowicza, is daar natuurlijk alle kans op. Want de menschen doen hen geen kwaad, beschermen en verzorgen hen. En wat de dieren betreft, zoodra de oeros maar volwassen is, blijven de boschbewoners, hoe sterk en hongerig ook, wel van hem af. Een aanval zou hun dan ook kwalijk bekomen. Zelf hebben ze niets van hem te vreezen, als zij maar zorgen hem niet in den weg te loopen.

Het vel van den oeros riekt naar muskus, doch het vleesch niet. De jonge stieren en koeien leveren zelfs een lekkere spijs, die echter niet veel menschen hebben geproefd, zoo als duidelijk is. Het smaakt min of meer naar gewoon rundvleesch en naar hertengebraad. Toen de koningen van Polen nog bezitters van het woud waren, kwam ook het vleesch van den Wisent als een lekkernij op hun tafel. Het vel van den oeros is zeer dik; toch heeft men er weinig aan, want het lijkt veel op spons en laat zich nog het best gebruiken voor strengen, waartoe dan echter ettelijke riemen in elkaar moeten gedraaid worden. Van de fraaie horens maakt men drinkbekers.

Hiermeê nemen we van de oerossen afscheid, die tot de merkwaardigste diersoorten in Europa, ja in heel de wereld behooren. Wie nog meer van hen weten wil, kent nu het adres, waar zij te bevragen zijn.

TE MOOI.

Keizer Frans had niet ver van Laxenburg een zoogenaamde »model-boerderij" laten aanleggen. Gelijk meermalen zulke inrichtingen was ook deze prachtig aangelegd, maar blijkbaar was zij meer tot pronk en genoegen dan tot nut en degelijk gebruik geschikt.

Zoo had men in deze keizerlijke boerderij, dwaas genoeg, den vloer van een koestal uit marmer vervaardigd. De krib was van ijzer, dat in de sierlijkste vormen was gesmeed.

Op zekeren tijd ging de vorst zijn mooie boerderij eens bezoeken. Hij verzocht zijn huispredikant, die Landerer heette mee te gaan. Deze heer was iemand die bekend stond om zijn scherp oordeel, en dat oordeel ook voor niemand verborg. Nadat beide nu een en ander hadden bezichtigd, kwamen zij ook in den mooien koestal, waar alles sierlijk was en hun tegenblonk.

De keizer wees zijn prediker 't een en ander aan.

Deze nam alles oplettend in oogenschouw o. a. ook den fraaien vloer, doch sprak geen woord.

»Nu", zei keizer Franse indelijk: zeg mij eens, Eerwaarde heer, wat ge er van denkt. Gij merkt het gewoonlijk spoedig op, als hier of daar iets ontbreekt. Wat denkt gij nu van deze stal?

»Er ontbreekt nog iets, als Uw Majesteit het weten wil."

»Gaarne."

»Welnu, er moet alleen nog maar voor elke koe een sofa wezen."

Wat de keizer daarop antwoordde is mij onbekend. Zeker echter is, dat de sofa's er nooit gekomen zijn.

AAN VRAGERS.

W. Op uw vraag welk geslacht het woord *patroon* heeft is met één antwoord niet te volstaan, daar het woord verschillende beteekenissen heeft en naar die ook verschillende geslachten.

Bedoelt gij met *patroon* een of ander *wezen*, b. v. een werkbaas, een beschermer of zoo iemand, dan is »patroon" *mannelijk* en staat er naast: *patrones*.

Maar een patroon is ook een *geweerkogel*, en in die beteekenis is »patroon" *vrouwelijk*.

En eindelijk is een patroon ook een *voorbeeld* b. v. een borduurpatroon, en in dien zin is het *onzijdig*. Men zal b. v. zeggen: De knecht dient *den* patroon; *de* patroon is in het geweer; *het* patroon werd gevolgd.

Welk onderscheid is er tusschen *verkoren* en *verkozen*, daar het toch alles afkomt van *verkiezen?*

Tot antwoord dient, dat er ettelijke werkwoorden zijn waarin *r* met *z* afwisselt. Zoo b.v. *bevriezen*, waarvan zoo wel *bevroren* als *bevrozen* komt; *verkiezen* geeft *verkoos* of *verkoor* en *verkozen* of *verkoren*. In 't Hoogduitsch hebben vriezen en kiezen in plaats van de *s* of *z* een *r* (*frieren*, *küren*). Wij zeggen meest *vroor*, in 't Engelsch blijft de *z*. De Duitschers daarentegen behouden de *r* altijd. Daarentegen zeggen wij zoowel *verkoor* als *verkoos*.

't Is volkomen eender, maar *verkoor*, *verkoren* is thans alleen in den meer verheven stijl gebruikelijk.

We zeggen niet: »zij *verkoren* druiven boven kersen" maar: „zij *verkozen*," enz.

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Monster, Roorda, te Scharnegoutum. — Bleiswijk, B. Heeres, cand. — Anna Jacobapolder, R. van der Kamp, cand.

AANGENOMEN: Haarlem **B**, D. Tibben, te Katwijk. — Enkhuizen, **W. H. Oosten**, te Middelburg **B.**

BEDANKT: Vianen, W. H. Gispen Jr., te Breukelen. — Sleeuwijk (N.-Br.), W. Bosch, te Vrijhoeven Capelle. — Heemse **A**, G. J. van der Vegt, te Haren.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Mijnsheerenland c. a., P. Bongers, te Kamerik. — Westernieland, **N. L.** Piccardt Cz., te Wildervank. — Oostermeer (Fr.), G. Spijkerboer, te Harderwijk. — Nieuw-Loosdrecht, Foudgum en Raard, G. Vellinga, te Kootwijk. — Ruinen, N. de Jager Meezenbroek, te Graft. — Zuidzande (cl. Ijzendijke), **A.** F. Ch. Pont, te Nisse (Z.-B.). — Kloosterburen, C. Pekelharing, cand. — Hindeloopen, J. C. B. Eykman, te Steenwijk, cand. — Warfum, M. Hefting, te Siddeburen. — Schettens, A. H. Magendans, te Ter Kaple c. a.

AANGENOMEN: Hippolitushoef en Westerland, H. Bax Jr., te Middelie. — Winterswijk, H. J. André Douwes Jz., te 't Zandt. — Leusden, E. U. Schallenberg, cand. te Kralingen. — Giessen-Nieuwkerk, B. A. de Jong, te Harderwijk.

BEDANKT: Helenaveen, D. A. Boss van Charante, te Zevenhuizen. — Wegnum (N.-H.), J. J. H. Bange, te Langerwaag (F.) — Hoornaar, Eringa, te Hemelum (Fr.) Elburg, E. Gravemeijer, te Utrecht. — Dirkshorn, K. van der Wal, te Hillegom. — Hoogkoon, J. de Zwart, te Ouderkerk a/d Amstel. — Bradel, W. G. van Doorne, te Ingen. — Scharl en Warns, N. Warmolts, te Ternaard. — Oost- en West Souburg, F. W. C. L. Schulte, te Cothen. — Geersmuiden, Chr. Ijnzonides, te Renkum. — Metslawier, H. F. Rogaar, cand. — Nijehaske en Haskerdijken, J. C. van Ronkel, cand. te Leiden.

Advertentien.

Zondag 8 Augustus a. s., hopen onze Vriend en Vriendin:

MARTINUS JOHANNES VAN TONGEREN

EN

MARTINA JOHANNA VAN TONGEREN,

HUNNE

25-jarige Echtvereeniging

TE HERDENKEN.

Psalm 30 vers 5, onberijmd.

J. W. HOENDERS.
H. G. TREEP.
H. TULP.

Zwolle, 30 Juli 1897.

De kerkeraad der Geref. kerk te **Sprang**, brengt langs dezen weg ter kennis, dat in hare vergadering van 26 Juli ll. is **uitgeloot:**

Aandeel No. 19 A,

groot **Vijftig Gulden.**

Namens den kerkeraad,
G. KUIJPERS, *Scriba.*

Brussel.

GEREFORMEERDE KERK.

Dienst des Woords: 's Zondags 10 uur 's morgens en 6 » 's avonds.

Ingang: **Rue Paul Devaux 7,** bij de Beurs.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten,

Prinsengracht bij de Prinsenstraat,

No. 157,

AMSTERDAM.

Gereformeerd Gymnasium,

TE ZETTEN.

Het Curatorium deelt aan belanghebbenden mede, dat het e.k. TOELATINGS-EXAMEN is bepaald op **Dinsdag 7 September e. k.** Ouders en voogden gelieven zich daarvoor aan te melden bij den **tweeden** ondergeteekende. Kost- en schoolgeld bedraagt *f* 500.—, voor leerlingen, die nog geen Latijn leeren, *f* 400.—.

Tevens wordt bericht, dat aan den Agent der Vereeniging, den Heer D. VAN LUNE, wegens benoeming tot anderen werkkring, op zijn verzoek tegen 31 Juli a. s. eervol ontslag is verleend.

Het Curatorium,
Mr. D. P. D. FABIUS, *Voorzitter.*
Mr. J. P. A. Graaf VAN LIMBURG STIRUM, *Secretaris.*

Amsterdam, / *Oosterbeek,* 29 Juli 1897.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,

DAM 15—17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen **EFFECTEN, diverse LOTEN** en vreemde **COUPONS.** Wisselen Gouden, Zilveren **MUNTEN** en vreemde Banknoten. Sluiten **PROLONGATIËN** en **BELEENINGEN.** Nemen gelden à **DEPOSITO** 1/2 pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

TER PERSE:

EEN GEDACHTENIS VAN TIEN JAREN

(Intreerede te Klundert 29 Juli 1888 en afscheidsrede aldaar 20 Juni 1897),

DOOR

J. H. FERINGA,

Predikant te Zaandam.

Prijs. . . . . *f* 0.30.

BOEKHANDEL

Amsterdam. / Pretoria. VOORHEEN **HÖVEKER & WORMSER.**

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer P. van Driel te Bergschenhoek *f* 15.

Aan Collecten: (voor de Theologische faculteit).

Van de Geref. kerk te Dwingelo *f* 7.75; van idem te Beilen *f* 7.40; van idem te Hijken *f* 3.60; van idem te Diever *f* 2.80; van idem te Vledder *f* 1.57½.

Voor de Medische Faculteit:

Door mej. Gez. v. d. Pauwert te Maassluis *f* 5.20; door den heer A. J. Korteweg te Klundert *f* 6.

Voor het Studiefonds:

Door mej. Gez. v. d. Pauwert te Maassluis *f* 30.50; door den heer H. van Noort te Loosduinen, uit de catechisatiebus van de Geref. kerk *f* 11.64½

S. J. SEEFAT,
Hilversum. *Penningmeester.*

IS VERSCHENEN:

AVONDSTEMMEN.

OPSTELLEN

van wijlen Prof. S. VAN VELZEN.

BIJEENVERZAMELD DOOR

Ds. J. W. A. NOTTEN.

Met portret.

Prijs. . . f 1.—.

Leiden. **D. DONNER.**

Nog een klein getal voorhanden van:

Beschouwingen over het Huwelijk,

door Prof. D. P. D. FABIUS.

Prijs *f* 1.25; nu slechts *f* 0.60.

Na ontvangst van postw. franco toezending door *Utrecht.* A. FISSCHER, Boekh.

N. B. »De Fransche Revolutie" door Prof. F. is uitverkocht.

Bij JAN HAAN te *Groningen* is verschenen en algemeen verkrijgbaar:

HEIMWEEKLANKEN van **NAPOLEON ROUSSEL,** met eene voorrede van J. W. FELIX, *Predt. te Utrecht.*

Derde Druk.

Prijs *f* **0.75.** (De vorige prijs was *f* 1.—).

Dit boekje, zinds lang uitverkocht, is thans opnieuw verschenen en in prijs verlaagd. Het is een uitstekend christelijk dagboekje, dat niemand, die het leest, onvoldaan zal laten.

JACQUELINE. Eene geschiedenis uit den Hervormingstijd in *Nederland*, door Mevr. **HARDY** (JANET GORDON.)

Tweede Druk.

Prijs *f* **0.75.** (Vroegere prijs *f* 1.60).

Een schoon verhaal uit het tijdperk der vervolging, dat van het begin tot aan 't eind boeit. Voor bibliotheken van Jongelings- en Knapen-vereen. enz. zeer aan te bevelen.

TEUN DE STROOPER. Een verhaal uit de dagen der afscheiding, door **C. M. W. PLET,** *Geref. Predt. te Wezepe.* Prijs *f* **0.75.**

Naar officieele stukken bewerkt, in een levendigen en aantrekkelijken verhaaltrant geschreven, zal dit boek zeker alleruwege koopers vinden. Het tijdperk der afscheiding is nog te weinig bekend, en wat de schrijver hierin mededeelt, is voor velen, vooral onder de jongeren, nieuw en zeer lezenswaard.

Alle drie werken zijn met flinke, duidelijke letter gedrukt en van nette omslagen voorzien.

Alom verkrijgbaar en tegen inzending van het bedrag bij den Uitgever.

VERSCHENEN:

Het laatste Bijbelboek,

DOOR

DEN SCHRIJVER VAN

De heerlijkheid der nieuwe Bedeeling in de schaduwen des Ouden Verbonds.

Ingenaaid *f 1.25.* — Gebonden *f 1.75.*

BOEKHANDEL

Amsterdam. / Pretoria. VOORHEEN **HÖVEKER & WORMSER.**

VERSCHENEN bij

HÖVEKER & WORMSER, Pretoria,

en voorhanden **Kalverstraat No. 154, Amsterdam:**

ISRAËLS LOT

den bewoners der Zuid-Afrikaansche Republiek ten spiegel voorgehouden.

LEERREDE, gehouden in de Ned. Herv. kerk te Pretoria, den 13den Juni 1897, door

C. SPOELSTRA,

Predikant aldaar.

(Gedeeltelijk ten voordeele van het „Christelijk Tehuis").

Prijs *f* 0.30.

Gereformeerd Gymnasium,

te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs, het volgende aan giften en jaarlijksche bijdragen:

Amsterdam, A. G. *f* 1; A. F. *f* 2.50; H. S. *f* 1; M. V. *f* 2.50; Mej. P. S. *f* 2; Mej. E. v. H. *f* 2.50; Mej. A. C. de G. *f* 1; Mevr. G. *f* 5; Wed. J. D. *f* 5; C. P. V. *f* 1; Ds. D. P. C. S. *f* 1; C. G. F. *f* 2; J. H. *f* 2; Mej. B. *f* 1; J. P. *f* 1; J. Z. *f* 1; Mej. I. C. P. D. *f* 2; J. A. H. *f* 2.50; Mej. C. E. v. B. *f* 1; D. F. B. *f* 1; J. v. A. *f* 1; F. J. R. *f* 1; F. P. N. *f* 2.50; R. C. V. *f* 2.50; L. B. *f* 1.50; P. G. *f* 1; Mej. M. V. *f* 1; Mej. G. B. *f* 1; K. H. *f* 2.50; Y. J. H. *f* 5; Mej. W. K. *f* 1; J. F. S. *f* 2.50; F. C. R. *f* 1.25; Mej. R. *f* 2.50; R. V. Jr. *f* 2.50; H. F. B. *f* 2.50; D. J. B. *f* 2; C. W. *f* 1; F. G. *f* 2.50; J. A. V. *f* 5; P. I. G. *f* 10; H. A. G. *f* 2.50; G. S. *f* 1. **Alfen a. d. Rijn,** H. v. d. H. *f* 1; H. S. Kz. *f* 2.50; N. S. *f* 10; H. D. K. *f* 250; Wed. A. v. N. *f* 1; Wed. K. v. N. *f* 1. **Alkmaar,** D. B. Jz. *f* 2.50; A. A. d. G. *f* 1; Wed. K. d. G. *f* 2.50. **Barendrecht,** J. P. *f* 1. **Bodegraven,** A. v. W. *f* 0.50; H. R. *f* 3; E. H. *f* 1; A. C. H. *f* 1; J. K. *f* 1.50; C. B. *f* 2.50; J. v. A. Jz. *f* 1; B. K. *f* 2; G. B. *f* 2.50; A. G. *f* 1. **Zwammerdam,** P. v. d. K. *f* 1.50. **Nieuwveen,** Ds. K. B. v. D. *f* 1; Mr. I. C. v. B. S. *f* 5; J. J. *f* 1; A. H. *f* 1; J. B. *f* 1; H. P. *f* 1; J. B. *f* 1. **Baarn,** L. K. *f* 0.50. **Overschie,** J. F. d. N. *f* 1. **Gouda,** L. C. d. L. *f* 1; J. v. d. L. *f* 1; L. U. *f* 1; C. v. W. *f* 1; C. B. *f* 1; A. V. *f* 3; Mej. C. A. v. d. H. *f* 1; Geb. D. *f* 10; H. V. *f* 2; E. J. W. *f* 2; P. v. d. E. *f* 2. **Moordrecht,** W. F. *f* 10; D. B. Azn. *f* 2. **Breda,** Ds. W. K. *f* 2.50. **Delft,** Ds. H. G. M. *f* 2.50. **Gerkesklooster,** Ds. W. V. Nz. *f* 5; W. G. S. *f* 2.50. **Haarlemmermeer,** G. B. 't H. *f* 5. **Krommenie,** J. L. *f* 1.50. **Nieuwe Pekela,** Ds. M. M. *f* 1.50. **Oester-Nijkerk,** Mevr. J. *f* 1. **Oudshoorn,** Ds. D. R. *f* 2; D. R. Czn. *f* 1; C. J. v. G. *f* 1; A. M. D. *f* 1.50; D. v. D. *f* 1. **Rotterdam,** J. J. H. *f* 10; Ds. J. H. L. *f* 1.50. **Scheveningen,** J. M. H. *f* 25. **Uithoorn,** D. D. V. *f* 2.50. **Zutfen,** Mej. H. J. J. *f* 1. **Dordrecht,** Ds. H. G. d. J. *f* 1; H. G. S. *f* 1. **Nijmegen,** Ds. J. K. *f* 2. **Beverwijk,** H. B. *f* 1. **Overveen,** H. S. *f* 1. **Easterga,** F. S. *f* 1. **De Lemmer,** A. B. *f* 1; J. v. P. *f* 1; H. E. L. *f* 1; A. P. *f* 1. **Abbega,** H. Z. *f* 1; Th. B. *f* 1. **Woudsend,** Ds. A. Gsc. *f* 2; Wed. S. L. O. *f* 0.50. **Oosthem,** W. G. *f* 2. **Sneek,** Gez. J. *f* 1; J. B. *f* 1. **Heeg,** D. J. O. *f* 1; H. J. d. R. *f* 1; Sj. H. P. *f* 2; J. H. R. *f* 1. **Ilsega,** J. R. d. V. *f* 1; Y. v. P. *f* 1. **Oudega,** E. H. D. *f* 1. **Bergum,** J. D. d. V. *f* 1. **Buitenpost,** E. R. *f* 2; Wed. E. R. *f* 1; T. N. *f* 5. **Stroobos,** P. M. P. *f* 2. **Schiedam,** Ds. H. H. *f* 2.50. **Koltum,** M. v. d. L. *f* 3; A. V. *f* 1; W. M. F. *f* 1; E. J. B. *f* 1; P. W. F. *f* 2; H. J. H. *f* 1. **Groningen,** K. E. S. *f* 2.50. **Gorinchem,** J. d. V. *f* 1; Wed. P. *f* 2. **Almkerk,** Ds. J. A. G. *f* 1.50; A. d. B. *f* 0.50; H. D. *f* 2.50. **Zalt-Bommel,** Wed. J. Z. V. *f* 2.50; Mev. A. J. v. T. *f* 5. **Geldermalsen,** J. M. F. *f* 1; H. v. W. *f* 1; Dr. H. *f* 10. **Oosterend,** H. J. A. *f* 1; G. Y. V. *f* 1. **Joure,** K. R. Rz. *f* 1. **Cubaard,** S. v. d. B. *f* 2.50; R. F. *f* 1. **Lollum,** J. W. W. *f* 2.50. **Wommels,** Ds. S. B. *f* 1; F. d. B. *f* 1. **Dokkum,** J. A. B. *f* 2; G. A. B. *f* 1; Ds. H. H. W. *f* 2.50; Mej. H. T. *f* 2. **Anjum,** Ds. E. Z. *f* 1.50; E. J. H. *f* 1; P. T. v. d. H. *f* 1; J. P. v. d. W. *f* 1. **Stiens,** B. v. C. *f* 5. **Andijk,** J. P. Pz. *f* 1; J. T. Wz. *f* 1; Ds. J. v. d. S. *f* 2.50. **Medemblik,** A. T. v. W. *f* 1; Mej. N. *f* 1. **Enkhuizen,** H. v. d. B. *f* 1; **Hoofddorp,** P. B. *f* 1. **Nieuwer-Amstel,** H. V. *f* 2.50; **Naarden,** N. O. *f* 1. **Makkum,** R. D. H. *f* 2.50. **Raamsdonkervoer,** J. D. *f* 5; Mej. A. M. E. *f* 1; Mej. A. v. D. *f* 1. **'s-Hertogenbosch,** Ds. J. M. M. *f* 1; P. G. v. B. *f* 1; Wed. G. v. d. B. *f* 1.50. **Bezoyen,** H. B. *f* 1. **Tiel,** Th. G. d. J. *f* 2; J. v. d. W. *f* 1. **Rossum,** H. d. V. *f* 5. **Delwijnen,** B. v. B. *f* 10. **Haaften,** J. v. W. Mz. *f* 2.50; Mevr. C. v. V. *f* 1; P. S. v. W. *f* 5. **Werkendam,** J. W. d. V. *f* 1; H. v. D. *f* 0.50; L. B. *f* 1; Wed. K. *f* 5; J. G. J. *f* 3; H. G. *f* 2. **Katendrecht,** Ds. J. v. H. *f* 2. **Amerafoort,** Ds. H. F. *f* 2. **Leerdam,** C. d. V. *f* 1.50; C. v. d. Z. Jr. *f* 1. **Asperen,** F. d. J. *f* 2; Famil. v. H. *f* 2. **'s-Gravenhage,** W. L. F. D. v. T. *f* 2. **Zeist,** Dr. A. G. H. *f* 2.50. **Schoonhoven,** F. N. *f* 1; C. M. Pz. *f* 1; A. F. Jz. *f* 1. I. W. V. *f* 2.50; C. d. W. *f* 1. **Zetten,** Ds. W. F. A. W. *f* 2.50. **Waarder,** H. B. *f* 1. **Wadenoyen,** G. J. S. *f* 1; H. J. *f* 2.50. **Reeuwijk,** W. B. *f* 1.50; L. v. D. *f* 2; Mej. A. S. *f* 0.50; J. F. *f* 1; A. H. Gz. *f* 1.50; J. v. d. H. Pz. *f* 2. **Zevenhoven,** J. O. *f* 2; M. v. d. B. *f* 1; F. v. L. Pz. *f* 2.50; H. J. v. d. B. *f* 2. **Koudekerk,** G. v. E. *f* 3. **Aarlanderveen** A. W. *f* 1; J. v. d. B. *f* 2.

ENCYCLOPÆDIE

DER

Heilige Godgeleerdheid,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Drie Deelen, ingenaaid f 16.75; in drie halflederen banden f 21.25. (Losse banden per stuk f 1.—).

BOEKHANDEL

Amsterdam. / Pretoria. VOORHEEN **HÖVEKER & WORMSER.**

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, Amsterdam.